

Motion till riksdagen 2024/25:449

av Serkan Köse (S)

En helhetsstrategi för att knäcka gängkriminaliteten

Förslag till riksdagsbeslut

- Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska införa ett nationellt helhetsprogram för att motverka organiserad gängkriminalitet, med fokus på integrerade samhällstjänster, digitala verktyg för brottsprevention och en nationell plattform för samverkan och tillkännager detta för regeringen.
- Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska inrätta en nationell samordnare mot gängkriminalitet, med mandat att samordna tvärssektoriella insatser och hålla regelbundna sammanträden med berörda sektorer, och tillkännager detta för regeringen.
- Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska inrätta "lokala insatsstyrkor mot gängkriminalitet", särskilt i specifikt utsatta områden där problemen är som mest akuta, för att fokusera på att bekämpa gängrelaterad brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
- Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska finansiera forskning och utvärdering av "exitprogram" för att kontinuerligt förbättra deras effektivitet och tillkännager detta för regeringen.
- Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska inkludera utbildnings- och arbetsmöjligheter inom kriminalvården som en del av rehabiliteringsprocessen för individer dömda för gängrelaterade brott och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Gängkriminaliteten har ökat kraftigt i Sverige och utgör nu en av de mest akuta samhällsutmaningarna. Enligt statistik från Brottsförebyggande rådet (Brå) har antalet skjutningar under 2024 fortsatt att ligga på en oroande hög nivå, med en ökning av antalet dödsoffer jämfört med föregående år. Trots regeringens aviserade hårdare straff

och ökad polisenärvaro har dessa åtgärder visat sig vara otillräckliga för att vända den negativa trenden.

Den senaste forskningen och internationella erfarenheter visar att repressiva åtgärder måste kompletteras med långsiktiga förebyggande insatser och rehabilitering för att kunna åstadkomma verklig förändring.

Regeringens nuvarande strategi, som ensidigt fokuserar på repressiva insatser, misslyckas med att adressera de bakomliggande orsakerna till kriminaliteten. Trots att budgeten för år 2024 har satsat på hårdare straff och mer polisresurser, saknar den de nödvändiga satsningarna på förebyggande åtgärder och långsiktiga lösningar som skulle kunna minska rekryteringen till gäng och stödja individer som vill lämna kriminaliteten bakom sig.

För att Sverige ska kunna ta krafttag mot denna utveckling behövs ett nationellt helhetsprogram som integrerar de mest framgångsrika internationella metoderna för att både förebygga och bekämpa kriminalitet. Programmet bör inkludera flera centrala komponenter: ett gäng-exit-program med stödjande mentorprogram, inspirerat av Danmarks exitprogram, som erbjuder omfattande stöd för individer som vill lämna kriminella gäng, ett utökat Community Policing-initiativ, baserat på modeller från Storbritannien och Nederländerna, där lokala polisstyrkor får större autonomi och resurser för att arbeta nära samhället, samt ett Safe Streets-initiativ som fokuserar på att minska våldet på gatorna genom samarbete mellan socialarbetare, ungdomsledare och polis.

För att säkerställa att dessa insatser är sammanhållna och effektivt genomförs över hela landet är det också nödvändigt att inrätta en nationell samordnare mot gängkriminalitet. Denna samordnare skulle ha i uppdrag att övervaka och samordna alla insatser mot gängkriminalitet på nationell nivå, inklusive samarbetet mellan polis, kommuner, skolor, socialtjänst och civilsamhället. Erfarenheter från andra länder, som USA:s Gang Task Forces och Storbritanniens Violence Reduction Units (VRU), visar att en central samordningsfunktion kan vara avgörande för att skapa ett enhetligt och kraftfullt agerande mot organiserad brottslighet.

Vidare anser jag att det behövs lokala ”insatsstyrkor mot gängkriminalitet” – specialiserade enheter som fokuserar på att bekämpa gängrelaterad brottslighet i specifikt utsatta områden. Dessa insatsstyrkor skulle bestå av poliser, socialarbetare och rättsliga experter som kan arbeta tillsammans för att identifiera och neutralisera hoten innan de eskalerar, inspirerade av framgångsrika modeller som används i Kanada och USA.

Forskning och kontinuerlig utvärdering av exit-program är avgörande för att säkerställa att dessa program förblir effektiva och anpassas till förändrade omständigheter. Genom att tilldela medel för sådan forskning kan Sverige utveckla världens mest effektiva program för att hjälpa individer att lämna gängkriminaliteten bakom sig.

Slutligen bör utbildnings- och arbetsmöjligheter integreras i kriminalvården som en del av rehabiliteringsprocessen för dem som är dömda för gängrelaterade brott. Detta skulle inte bara minska återfallsrisken utan också ge dessa individer en verklig chans att bygga ett nytt liv utanför kriminaliteten.

Kort sagt, det behövs breda och långsiktiga helhetslösningar som kombinerar beprövade internationella metoder för rehabilitering, förebyggande arbete och stärkt lokalt ansvar, tillsammans med en nationell samordnare och regionala insatsstyrkor mot gängkriminalitet. Vi måste fortsätta göra allt vi kan för att vända den negativa trenden med ökande våld och skapa ett tryggare samhälle för alla.

Serkan Köse (S)